

God helg

: Menighetsblad for Fana menighet NR. 6/04 – ÅRGANG 41
med artikler og reportasjer fra hele Fana prosti

Stille med Gud

Når man er på retreat på Søsterhjemmet på Haraldsplass er det av med klakk-sko og på med myke raggsocker. Side 6-7

Tiltrekkende bok

Per Barsnes har anmeldt boka «Og Ordet vart nynorsk» av Jarle Bondevik. – Eit produkt med stor kulturhistorisk verdi, mener prosten i Fana. Side 12

Spesiell omvisning

-Da fireåringene var på undretur i Fana kirke, fikk noen av de små til og med prøve seg på orgelet. Organist Jostein spilte dessutan små pip og buldrende lyder for dem. Side 2-3

Björg Hausle Bondevik:

Kvinnen bak de fargerike bildene

FOTO: HANS JØRGEN MORVIK

Blant kirkene i Fana har Søreide kirke en ganske uvanlig utsmykning. Alterbildet – det mest synlige kunstverket – skiftes ut fire ganger i året. Det er Björg Hausle Bondevik som har stått for utsmykningen; en internasjonal anerkjent kunstner med lokal forankring i Fana. Side 10-11

Årets kveder i Fantoft stavkirke

Berit Opheim fra Voss blir den sjuende i rekken som synger «Draumkvedet» i Fantoft stavkirke trettende dag jul. Side 5

Julegaver hele året

Julenissen ønsker seg visstnok «snille barn» til jul. Jeg tror nok at Gud også ønsker seg barn til jul. For «Guds rike hører slike til» (Markus 10:14). Jeg tror han vil at vi skal være hans barn - snille eller ei, og uansett alder - både til jul og ellers i året.

AV THOMAS LIE NYGAARD

Jeg tror at Gud også ønsker å få gi oss gaver. Gud har skapt oss, han kjenner hver enkelt av oss og han ønsker å gi oss det vi trenger. Jeg tror at Gud vil være sammen med oss. Derfor lot han sønnen sin bli født som menneske, for at han skulle frelse oss fra synd. Nå i adventstiden venter vi på å feire at Jesus en gang virkelig ble født som menneske. Men Jesus er, eller bor, som vi synger i «Glade Jul», midt «iblant oss». Hele året, ikke bare i julen. Når vi ber «Fader vår», og «La ditt rike komme» så er Gud midt iblant oss. Når noen er samlet i hans navn, er han midt iblant dem. Guds gave er å være hos oss.

Gaver til Jesus

De tre vise menn hadde med fine presanger til Jesus på den første julekvelden. Gud gir oss sin gave uavhengig av hva vi kan gi tilbake. Likevel - for at alle skal få oppleve Guds gave til dem, trenger han at vi er med på å dele den ut. Som en slags «Budbil for Guds rike»,

Thomas Lie Nygaard FOTO: DAG VAULA

med andre ord, som «kjører» ut litt av Guds julegave - til andre. Da blir vi på en måte som de vise menn. Eller som det står i Matteus 25:40, «Det dere gjorde mot en av disse mine minste brødre, gjorde dere mot meg».

Gull til overs

Ekte gull er riktignok litt for dyrt for mitt budsjett. Likevel - kanskje har jeg litt «gull» til overs til noen som trenger det mer enn meg? For eksempel en hundrelapp til en veldedig organisasjon? Kanskje har jeg noe «røkelse» som kan skape god stemning - tid, muskler, gitarspilling, vaffelsteking - som kan brukes i kirken, bedehuset, klubben, koret? Kanskje kan jeg ringe noen jeg vet ville sette ekstra stor pris på det? Bringe litt «godduft» og pusterom til noen, på samme måten som det dufter godt av myrrasalve?

Guds rike er en gave jeg både kan motta, og være med å spre ut. Både til jul og i all evighet. ●

Refleksjon

God Helg, 6/04

Bladet utgis av menighetsrådet i samarbeid med BKF og de andre menighetene i Fana, og sendes til alle hjem i menigheten. Vi tar med glede i mot artikler av ulike slag og gjerne også reportasjetips

Lokalredaksjon:

Dag Vaula.
Lokal kontaktinformasjon: Se side 13

Levering av stoff:

Til menighetskontoret eller på e-post: fana.menighet@bkf.no. Bilder skannes med høy oppløsning. Digitalkamerabrukere bør velge høyeste oppløsning.

Sentralredaksjon:

Redaktør: Anne Myklebust Odland
Red.råd: Hans J. Morvik, Jan-Erik Lien, Lisen Skarstein og Gulborg Aarli, Frode Høyte, Dag Vaula, Sigmund Austrheim, Sverre Trætteberg.
Telefon: 55 27 04 07
Mobil: 412 16 644
Epost: amyland@online.no

Grafisk produksjon:

Dragefjellet Produksjon
Tlf: 55 23 25 47
Epost: post@dragefjellet.no
www.dragefjellet.no
Trykk: Grafisk Trykk, Straume
Neste nummer: 18. januar
Stoffdeadline: 5. januar

Fireåring

Hele 50 fireåringer med foreldre eller besteforeldre møtte opp da Fana menighet inviterte alle fireåringer til «undretur» og gudstjeneste.

AV THOMAS LIE NYGAARD

Det har vært en jevn økning i deltakelsen på disse arrangementene i Fana de siste årene, så det var forventet at det ville bli en del besøkende, men over 50 deltakere var mer enn forventet og svært gledelig.

Lørdag 16. og søndag 17. oktober inviterte vi altså til et slags utvidet besøk i kirken for fireåringer med foreldre, faddere eller besteforeldre. Lørdagen bestod programmet av undretur i Fana kirke. Målet med den er å vise 4-åringene rundt blant de ulike «stedene» og «møblene» i kirken. Mens kateketvikarene Silje og Thomas forklarte og fortalte, vandret alle sammen oppover i kirken, og passerte preikestol, døpefont, alterparti, og dåpssakristi.

Opp til galleriet

Høydepunktet var nok neste post på programmet. Da gikk alle sammen tilbake til våpenhuset og klatret opp de smale trapene til galleriet, der organist Jostein ventet ved or-

PÅ ORGELGALLERIET: Det er jo nesten s...

Reportasje

ENGEL MED BADEBUKSE? Hva er det som henger der oppe i taket?

er på undretur

om pianoet vårt hjemme.

ALLE FOTO: RONNY GEORG NORDVIK

STAS: Laura Elisa Nordvik er fire år og har fått kirkebok.

HER BLE DERE DØPT: Thomas Lie Nygaard viser hvordan.

oss på noen av sangene vi skulle syng på gudstjenesten neste dag.

På søndagens fireåringsgudstjeneste deltok også medlemmer fra de ulike søndagsskolene. I tillegg opptrådte barnekoret Aks. Til slutt fikk alle fireåringene komme fram og motta hver sin personlige kirkebok som handler om kirken og det som foregår der. Etter den svært flotte gudstjenesten fikk alle være med på kirkekafe og kirkesaft i kapellsalen, der kapellan Eirik og kateketvikarene spilte og sang litt ekstra med de som ville være med. ●

FIN DÅPSKJOLE: Små gutter bruker også kjole når de blir døpt!

gelet for å fortelle om dette store intstrumentet. Ikke minst spilte han mye forskjellig; både buldrende ul

og svake pip. Noen av fireåringene fikk også prøve seg litt som organister. Dessuten fikk vi alle prøve

Hundreårsjubileum for Bedehuset Karmel

Karmel i Blomsterdalen starter feiringen av 100 årsjubileumet onsdag 12. jan. kl 17.30 med barnekveld med Dukkenikkerne. Torsdag 13. jan. kl 19.00 blir det klassisk konsert med Ingunn Ådland, Turid B. Braut, Rune Ludvigsen, Isabell Espelid og Sigrun Braut. Lørdag 15. jan. kl 19 er det gospelkonsert med the Twins, Ingelin og Hildegunn G.Reigstad,

søndag kl 11 blir det formiddagsmøte med preg av gamle dager. Før jubileumsfesten søndag 23. jan. kl 17.00 med variert festprogram og festmat, har vi onsdag 19. jan. kl 18 kulturkveld med m.a utstilling av kunst/brukskunst laget av personer med tilknytning til forsamlingen. Detaljert program blir tilgjengelig gjennom folder og aviser. ●

A Service of Nine Lessons and Carols ...

... en julegudstjeneste etter engelsk tradisjon. **FANA KIRKE SØNDAG 19. DESEMBER KL 21.00 MED FANA KYRKJEKOR** og musikere fra Fana kammerorkester og Fana musikklag. Tekstlesninger v/prost Per Barsnes. Gratis adgang. Kollekt ved utgangen.

Denne relativt unge tradisjonen, startet av Kings College Choir i Cambridge, har blitt svært populær, også i Norge. Flere av julesangene som dukket opp i kjølvannet av denne gudstjenesteformen har fått fast plass i julens sangskattekasse, også hos oss. ●

Kor é Vi-konsert

Kor é Vi, med dirigent Tone Kvam Thorsen inviterer til «Christmas Carols» sangkveld i Fana kirke, 30 nov. kl 19.00. Med Hedvig Hennanger, oppleser, Hjellestad skolekor, Hans Olav Nordtvedt, trompet - og publikum. Bill.: kr 50,- ●

«De store» julekonsertene ...

... kan du oppleve søndag 12. desember kl 17.00 og 19.30. Med Kirkevoll skolekor, Fana musikklag, Fana mannskor, Fana kammerorkester og Fana kyrkjekor. På programmet står alt fra norske, tradisjonelle julesanger og engelske Christmas Carols til klassiske perler. Gratis adgang. Kollekt ved utgangen. ● VELKOMMEN!

Barnas julefest

Torsdag 30. desember kl 16.30 er det julefest i Kristborg bedehus på Kaland. Kom og ta med foreldre og besteforeldre! Andakt ved Gunnar Nesse. Mat, brus og kaffe. Hilsen søndagsskolen. ●

Julefest med Kyrkjekoret

Fana kyrkjekor holder sin tradisjonelle julefest lørdag 8. januar kl. 19.00 i gymsalen på Stend jordbruksskule. Pris kr 175. Påmelding til Sølvi Ringås (55103886) eller Agga Lothe (55133085). ●

Mitt valg

FOTO: PRIVAT

NAVN: Renate Olsen (21) barnehage-assistent og voksenleder i TenSing.

? Arbeidskirke eller katedral

-Liker godt en vanlig, tradisjonell gudstjeneste i en gammel steinkirke, og levende lys gjør seg godt.

? Orgelbrus eller Ten Sing?

-Absolutt TenSing, selvfølgelig, men orgel er også flott i sin rette sammenheng.

? Lang eller kort preken?

-Helst både kort og med bra innhold.

? Barnetro eller omvendt som voksen?

-Egentlig barnetro, men den ble styrket av at TenSing trakk meg inn i menigheten.

? Kirkekaffe eller fort ut på tur?

-Kirkekaffe er fint og kirkepizza enda bedre. Sosialt å treffe og snakke med folk.

? Beste bibelhistorie?

-Vanskelig å ta sånn på sparket. Husker godt den dramatiske fortellingen om da Moses fikk havet til å dele seg.

? Vakreste salme?

-Mange fine, men «Nærmere deg, min Gud» er en av de fineste.

? Hvorfor går du i kirken?

-For å møte Gud.

? Liker best ved gudstjenesten?

-Liker egentlig alt, men det er noe spesielt med nattverden.

? Forslag til forandringer?

Kanskje en friere form på prekenen. Den trenger ikke alltid være fra prekestolen. Gjærne noe slikt som biskopen gjorde da han sist var i Fana kirke.

? Vil invitere til gjestepreken?

-Kunne godt tenkt meg å høre biskop Ole Hagesæther en gang til.

Julekonsert med Hanne Krogh

I årets juleturné er Fana kirke Hanne Kroghs eneste konsertsted i Bergen.

Den 17. desember kl 19.00 kommer hun til Fana kirke og holder konsert sammen med kor fra Fana KFUK/KFUM. Konserten hennes fyller kirker overalt, og det vil den nok også gjøre i Fana.

Hanne bruker lokale krefter der hun kommer, og her i Fana har vi ikke mindre enn fem kor som

skal være med: Barneko-ret Aks, Sabago, Barneko-ret Jubel, Blessing Ten Sing og Ytrebygda Ten Sing.

De øvrige medvirkende er: Torstein Sødal (gjeste-artist), Stein Austrud (kappellmester), Tarjei Nysted (fiolin, perkusjon, streng-einstrumenter).

Billettene koster kr 230 for voksne og kr 100 for barn. De kan forhåndsbestilles hos Mari Kristoffersen via epost til fana@kfuk-kfum.no eller på telefon 55593260. ●

Julegavetilbud

Har du slektninger som har vokst opp i Fana?

En ideell gave til dem og til alle med interesse for Fana-bygdens historie og kultur er jubileumsboken Det

hellige korsets kirke på Fana. Boken er gjennomilustrert og har en helt spesiell kunstnerisk utforming. En CD med musikk fra Fana kirke 1953-2003 følger med boken.

Fram til jul selges boken for kr 250, deretter nor-

mal pris kr 290. Boken kan kjøpes/bestilles fra Fana menighetskontor, tlf 55 59 32 50 / faks 55 59 32 59. Andre aktuelle gaver fås samme sted: Video/DVD om kirkens historie, prospektkort med bilder fra kirken. ●

JULEMESSÉN

Fana KFUK-KFUM

I FANA MENIGHETSHUS

søndag 28. november
KL. 12³⁰ - 16⁰⁰

SALG AV HJEMMELAGDE TING
HOVEDLOTTERI - ÅRESALG - TOMBOLA

SANG VED:
BARNEKORET AKS
KIRKEVOLL SKOLES ASPIRANTKOR
SABAGO (SKRANEVATNET BARNEGOSPEL)
KAFETERIA

Tilrettelagt for rollespillere.

TIL INNTÆKT FOR BARNE- OG UNGDOMSARB. I FANA MENIGHET.
ARB. HOVEDSTYRET I FANA KFUK-KFUM

Gevinstliste for Birkeland Kvinneforenings basar 16.10. til inntekt for NMS

Hardangersømduk: Sonja Storebø
Vogge m/dukke/klær: Martha Klyve
Gavekort Aadlands gartneri:

Liv Sjursen
Gavekort Skage mask.: S. Wainana
Trillekoffert: Ruth Birkeland
Dobbelt sengesett: Marie Dørdal
Damegenser: Aslaug Eriksen
Barnegenser: Einar Milde
Teflonpanne: Therese Veland
Fotball: Kristoffer Silkebekken
Spill «Geni jr»: Sigbj. Haukeland
Kaffeservice: Bjørg Almeland
Juleduk/serviett:

Bjørg og Kåre Viken
Juleservice: Jarle Stokken
Lommelykt: Gjertrud Eikeland
Kåno-dukke: Dagny A. Westerlund
Bamse: Ina Hopland
Babydukke: Rigmor Skage
Dok.veske: Jorun og Arne Dørdal

KVEDER: Berit Opheim fra Voss kveder «Draumkvedet» trettende dag jul.

FOTO: OLE BULL AKADEMIET

Draumkvedet
Fantoft Stavkirke
torsdag 6. januar,
klokken 18.00 og
klokken 20.00.
Velkommen til
kirke midtvinters!
Husk varme klær
og fottøy.
Billett: kr 100,-,
barn gratis.
Arr: Kulturutvalget i
Storetveit menighet.

Profil

Berit Opheim fra Voss blir den sjuende i rekken som synger Draumkvedet i stavkirken trettende dag jul. – For noen år siden hadde jeg ikke tort å si ja til oppgaven, sier kvederen.

AV BRYNHILD UTNE

«Draumkvedet» er et visjonsdikt nedskrevet i Telemark på 1800-tallet. Det er en avskattene i den norske litteraturen, finnes flere varianter og er tonesatt av mange. Diktet handler om visjonene til Olav Åsteson. Han faller i dyp søvn på julaften og våkner ikke før trettende dag jul. Han rir til kirken og forteller om sin vandring gjennom dødsriket. «Draumkvedet» bærer preg av katolske oppfatninger om himmel og helvete, skjærsild og prøvelser, og ble trolig laget på 1500-tallet. Kampen mellom det gode og det onde er sentralt i fortellingen. I flere år har det vært tradisjon å fremføre diktverket i stavkirken, og Berit Opheim fra Voss blir den andre vestlendingen og den sjuende i rekka som tar oppgaven.

Elev hos Ragnar Vigland

Som 20-åring var Berit elev hos Ragnar Vigdal fra Luster i Sogn, en guru og folketonekjempe i landet vårt.

Kveder i Fantoft stavkirke

- Han sitter sterkt i meg. Han var så raus og ga så mye, sier Berit og legger til: - Det er svært ofte møte med mennesker som har ført meg videre. De har skubba meg fremover slik at jeg tør mer.

- **Og nå tør du å synge «Draumkvedet»?**

- Det hadde jeg ikke våget for noen år siden, men nå er jeg klar! sier hun.

Av musikere som har betydd mye for henne, nevner Berit Opheim først og fremst sambygdningen Per Indrehus som døde siste året. Dernest komponisten Lasse Thoresen og luttspiller Rolf Lislevand.

Forbilder

- **Hva med forbilder?**

- Det er tre personer som sitter sterkt i meg. Ragnar Vigdal, Margreta Opheim og Olav Fletre. Han kjente jeg fra han var 95 til 100 år! Det var ikke bare sangen deres som var viktig for meg, men den åndelige og personlige kontakten som vi fikk, sier Berit.

Ingen hippe sanger

Berit Opheim er ikke født inn i folke-musikkmiljøet, selv om en skulle tro det.

- Nei, det var lite musikk hjemme. Men jeg har alltid songet, helt siden jeg var pitteliten. Jeg pleide sitte i ei huske oppi et tre og lekte at jeg spilte inn plate. Senere spilte jeg trombone i korps. Da jeg var student på Griegakademiet fra 1987 hadde jeg et ukesopphold på Ole Bull Akademiet i hjembygda og møtte folkemusikken der, forteller Berit.

- **Hvordan opplever dine egne barn på 4 og 7 år sangen og folkemusikken i hjemmet?**

- De blir nødt til å ha et forhold til musikken som blir sunget og spilt hjemme. Mannen min spiller hardingfele, så de får mye med seg, ler Berit og legger til:

- Jentene synger mye og har et stort repertoar. Det gleder morshjertet! Den eldste sier likevel: «Mor kan ingen hippe sanger!» ●

Stille sammen

Når man er på retreat på Søsterhjemmet på Haraldsplass er det av med klikk-klakk-sko og på med myke raggsokker. I tre kveldstimer senker skuldrene seg og det er total stillhet.

AV ANNE MYKLEBUST ODLAND

Det høres subbing av tøfler rundt buffeten i spisesalen. Ute er det mørk høst, inne varmende telys. Fagott, gitar og blokkfløyte spiller Taize-sanger og kjente salmetoner fra stereoanlegget. Det ryker fra varme tekopper, og ti kvinner sitter rundt langbordet og tygger.

Det er stille. Ingen snakker.

På hver sin plass er det lagt ut Bibelvers. Der jeg setter meg ligger Salme 118, vers 6: «Når Herren er med meg, frykter jeg ikke».

Tankene får vinger i stillheten.

Aktive og engasjerte mennesker med krevende oppgaver i kirke og samfunn, finner fokus gjennom bønn og meditasjon. Retreat gir en skapende pause der tempo og skuldre senkes.

Man blir oppmerksom på Gud og på det som rører seg i ens eget indre.

Sammen i kapellet

Det er en helt vanlig onsdagskveld og retreat på Haraldsplass. Kvelden åpner med samling i det lille kapellet. Også her dus belysning, varmende stearinlys. En enkel gudstjeneste.

- Når vi holder retreat bygger det på Jesu ord til disiplene, når han sier: Kom med til et ensomt sted hvor vi kan være alene, og hvil litt, sier diakonisse Annbjørg Vågen. Hun har et stort kors hengende rundt halsen. Hun smiler varmt til oss.

- Selv gikk Jesus ofte ut i ødemarken for å be og møte sin Far, slik profeten hadde gjort før ham og ørkenfedrene gjorde siden, de som skapte de første klostrene, sier hun.

- I vårt samfunn blir hvile nedprioritert. Men vi trenger det. For å få nye krefter.

I KAPELLET: En retreatkveld på søsterhjemmet på Haraldsplass innebærer gudstjeneste i kapellet, stille måltid og samtale.

Vi synger. Salmene lyder spedt, med likevel er det energi. En vilje i sangen.

Kirkens erfaring er stillheten er en sikker vei til Gud. Nettopp klostrene har bevart en ubrutt tradisjon for stille retreat. I den protestantiske kirke er man nå i ferd med å finne tilbake til stillhetens, bønnens og meditasjonens

betydning for den enkelte troende og for kirkens liv.

Jesus-meditasjon

- Man kan også være stille med Gud hjemme, men det er lettere å komme sammen og være stille, enn å finne disiplin i sin egen stue, sier Annbjørg Vågen.

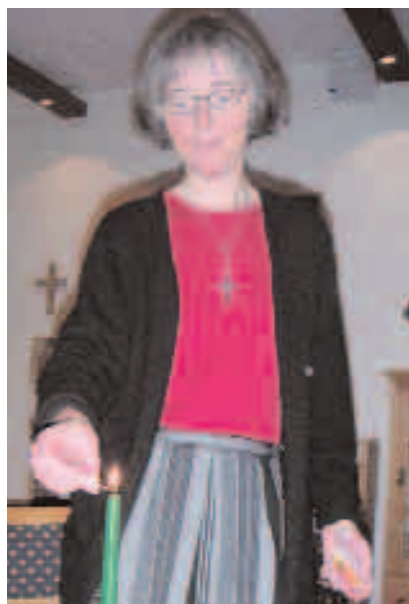
med Gud

En helg med retreat

Helgen 26.-28. november arrangeres det adventsretreat på Søster Regines minne på Haraldsplass, ledet av Knut Kaldestad og Helge Unneland, og det blir nye retreatkvelder på nyåret. For mer informasjon, kontakt Kari Nesse, 55979605.

med musikk, meditasjon, forbønn, personlig
ALLE FOTO: ANNE MYKLEBUST ODLAND

VARMENDE LYS: Annbjørg Vågen tenner mange lys på Søsterhjemmet når det er kveldsretreat.

KIRKEKUNST: Det er dus stemning i kapellet, og stemningsfull keramisk kunst med bibelske motiver på veggene.

Etter det stille aftensmåltidet sprer vi oss i stuen på Søsterhjemmet. Noen krabber opp i myke sofaer, krøller føttene under seg. Åpner Bibelen. Leser. Leser om igjen. Mediterer over bibelteksten. Tenker. Ber. Hele tiden er det total stillhet.

Denne kvelden handler det om Martha og Maria som får Jesus på besøk, slik Lukas. Veiledningen til meditasjonen oppfordrer oss til å lære versene utenat, leve oss inn i hendelsen, som om vi ble med Jesus inn til de to søstrene, lytte til stemmene, se ansiktsuttrykk, reaksjoner og kjenne på atmosfæren. Hva legger vi merke til? Kjenner vi igjen noe hos oss selv?

Retreat er å ta tid til å komme nær Gud, lytte, smake og se. Det handler om å elske Herren av hele sitt hjerte. Samtidig skjerpes blikket for medmennesker og skaperverk. Tausheten gjør det mulig å høre Gud tale.

Deler tanker

Først mot slutten av kvelden brytes tausheten. Når Annbjørg Vågen ringer med den lille bjella, samles vi i kapellet. Det blir anledning til å snakke om det en har opplevd gjennom meditasjonen. Flere hiver seg utpå, deler tanker, følelser, indre bilder, selv om Annbjørg også har sagt at det kan være fint å gjemme det en har opplevd i sitt eget hjerte, la det virke i våre liv.

Det åpnes også for personlig forbønn og personlig samtale med en av søstrene.

-Jeg får alltid noe ut av en kveld med retreat, sier Kari Midtgård, medlem i diakonifellesskapet ved Haraldsplass.

- På forhånd hender det at jeg tenker, «i kveld er jeg trøtt, jeg kommer til å duppe av», men så blir det alltid så fint likevel, sier hun.

- Retreat passer kanskje ikke for dem som er alene ellers i hverdagen, men kjen-

«Han gir den trette kraft, og den som ingen krefter har, gir han stor styrke»

JES. 40:29

nes kanskje best for dem som opplever hverdagen som stressende, sier hun og legger til: - Retreat er en form for stillhet man må venne seg til. Men jeg har aldri angret på at jeg har brukt en kveld på å være stille sammen med Gud.

Frikirkelige pastorer etablerte landets første retreatsenter på 50-tallet. Siden er en rekke retreatsteder kommet til. Det mangler ikke lenger på muligheter for den som vil følge sin lengsel, senke skuldrene og feste blikket på Gud. ●

SITATENE ER HENTET FRA BROSYREN «RETREATSTEDER I NORGE», UTGITT AV KIRKENS INFORMASJONSTJENESTE OG RETREATSTEDER I NORGE.

«Kast på Herren det som tynger deg, han vil sørge for deg» SALME 55:23

Reportasje

Kan vi
syng

Deilig er jor

«Deilig er jorden»
stråler og funkler av
lys. Jorden er deilig
og Guds himmel er
prektig. Men – kan
vi syng slik i dag?

AV VAGN CHRISTENSEN

Om «Deilig er jorden» sa biskop Ludwigs: «Den stråler og funkler av lys. Ikke en skygge finnes i den. Ikke en stein på veien. Ikke en anelse av noe mørkt og stygt. Jorden er deilig og Guds himmel er prektig. Veien mellom dem går gjennom de fagre riker på jorden og vi går denne veien med sang. Selv dødens harde virkelighet anes kun som et ledd i den store vandring mot målet».

Salmedikteren B. S. Ingemann levde et stille liv, uten store sorger og motgang. Livet virket nesten som et barns trygge liv i en av Danmarks vakreste egne, i den gamle byen Sorø på Sjælland. Men – tiden har endret seg siden da. Jorden er ikke deilig lenger.

Slik vil nok mange som synger den gamle salmen, tenke.

Er det rett å tenke slik? Salmens historie kan kanskje kaste lys over spørsmålet.

Ble grepet av melodien

Dens historie begynner i Tyskland, hvor man hadde en gammel juleviser på seks vers som ble sunget ved prose-sjonsfesten på Jesu Legemsdag. Best kjent er nok stiftprost Brochmanns gjengivelse av salmen hvor det første av versene lyder: «Herligste Jesus, alle herrers herre.

Guds og Jomfru Marias søn, Dig vil jeg elske, dig vil jeg ære, Du er mit liv, min krone skjønn». I lange tider synes både tekst og melodi å ha vært glemt, men unge tyske hym-

ENGLENE SANG DEN ... først for markens hyrder. Skjønt fra sjel til sjel det lød: Fred over jorden, menneske fryd deg. Oss er en evig Frelser født. «Deilig er jorden» ble skrevet i 1850 av den danske dikter B. S. Ingemann. Glassmaleriet er laget av elever ved Skjold skole. FOTO: ANNE M. ODLAND

Kronikk

nologer fikk den og andre gamle, halvglemte folkesanger gravd frem igjen. I 1842 offentliggjorde de dem under tittelen: «Schlesiske Folke-

sange med Melodier».

En dag fant pastor Fenger i Lynghe heftet. Selve sangen tiltalte ham ikke særlig, men han ble betatt av melodien. Grepet, gikk han til Ingemann for å gjøre ham kjent med den. Han hadde sin datter Johanne med, slik at hun kunne spille melodien for Ingemann.

– Ordene dur ikke, sa Fenger, da han hadde sunget salmen for Ingemann. – Men skriv du nogle gode danske ord til denne vidunderlige melodi.

Dermed var saken lagt i Ingemanns hånd.

Slaget ved Isted

Noen få dager etter mottok Fenger et brev fra Ingemann med de tre små kjente vers, bygget over englesangen på Betlehems-marken: «Ære være Gud i det høyeste! Og på jorden fred blant mennesker som har Guds velbehag».

Alt dette lyder såre smukt og idyllisk. Men – idyllen i Danmark var brutt, også i Sorø.

Det er sjeldent nevnt når salmen omtales, at Treårskrigen var i full gang. På veiene gikk kolonne etter kolonne av

den

den dag i dag?

Danskfødte Vagn Christensen kom som ung mann til Bergen, og her har han siden bodd. Han har i mange år vært knyttet til Y's Men's bevegelsen og er for tiden president i Bergen Olav Kyrrer Y's Men's Club. Her forteller han om hvordan en av våre mest kjente salmer ble til.

unge soldater på vei mot en uvisss skjebne, mens folk stod med frykt og håp og vinket farvel. Også Ingemann sto stille og taus, men hva han så, gjemte han i hjertet sitt. Så fulgte slaget ved Isted, og seieren til tross, med tap av mange hundre unge soldater. Mange sang om slaget, ikke Ingemann.

Derimot skrev han noen dager senere til Fru Rosenørn: «I disse dage lever og ånder vi med vor mageløse hær på gamle Dannevirke. Gud give nu, at det store fjendskab må have udblødt sig og en retfærdig fred må være tilkæmpet». Det var umiddelbart deretter han skrev: «Dejlig er jorden», sikkert delvis under inntrykk av hva han hadde opplevd sammen med sitt folk i disse tunge tider.

En fallen slekt

Det gjorde den gamle dikter uendelig ondt å se Guds jord blodpletet, og å merke at sinnene var forgiftet av hat, lik som det gjorde ham ondt å tenke på de mange som måtte lide, og de enda flere som nå måtte sørge. Til den gamle folkemelodiens toner skrev han så hva han selv følte, og det han mente hans folk trengte å høre, nemlig engelenes julebudskap om fred.

Salmen er nemlig ingen idyll, ikke noe stemningsbilde, men et budskap, et evangelium i en tung tid. Den taler om Guds fred midt i striden, evangeliets budskap til en syndig jord og en fallen slekt. Derfor kan vi trygt synge salmen, selv i en atomtid.

«Ingemann var termometret for Danmarks hjerte», sier Grundtvig. Og dermed mener

han vel, at det der dypest rører seg i det danske folkesinn, fant sitt reneste og mest umiddelbare uttrykk i Ingemanns sang. I den er der en tone som ingen annen dansk dikter har kunnet fange, og det skylles at han eide et så fromt og stemningsrikt sinn. Derfor kunne han også i sin sang få den riktige julestemning fram.

I juletreets hage

Og som julen alltid hadde stått for ham som årets skjønneste fest der ofte hadde spredt lys og glede over hans sinn, gjorde den det også til sist. Mot slutten av februar 1862 begynte han å skranke, og 24. februar sovnet han stille inn uten noen døds Kamp.

Noen dager før hadde han framsagt et dikt hvor nettopp julen hadde fått en framskutt plass, og hvor tankene om den siste jul skildres på en betakende måte. Han hører igjen lyden av den knirkende døren, den lyden han aldri har kunnet glemme, og som alltid minnet ham om døden. Forventningsfull står han nå selv foran den hemmelighetsfulle døren og minnes de mange ganger han hadde stått foran døren som skjulte juletreet.

Nå ser han døren gå opp, og der står juletreet i all sin prakt, skjønnere og mer strålende, enn han noen gang hadde sett det her på jord: Og åpnes døren helt til sist, Så vet de, at Jesus-barnet visst, Har brakt dem julegave. Så ser de – hva de trodde for – Vidunderlig bak åpen dør

Står juletreets have.

Den gamle juledikter var nå selv gått inn i juletreets evige hage. ●

**BERGEN OG OMEGN
BEGRAVELSEHJELP**

Teatergt. 20, 5010 Bergen
Tlf. 55 21 44 50

Mobil 917 51 700

- DØGNVAKT
- PARKERING
- BLOMSTER
- MONUMENTER

Vi utfører alt det praktiske eller tilrettelegger for pårørende som ønsker å gjøre noe selv

Velkommen til

FANA SPAREBANK
- en bank å stole på

tlf. 55 91 98 00
www.fanasparebank.no

Mellom hvert menighetsblad...
følg med i

Fanaposten

Tlf. 55 11 80 10
Fns: 55 11 80 11

Hver fredag:
Kunngjøring om gudstjenester i Fana Prost.

E-post:
virian@fanaposten.no
E-post:
anzouaevd@fanaposten.no

**Husk på
dåpsbarna!**

Gode bøker og
god musikk får du hos

**VESTLANDSKES
BOKHANDEL**

Vehikalm. 1, 5014 Bergen
Tlf. 55 51 79 63
parlovelbok.no

Hvordan har du det...
EGENTLIG?

Krisetelefon
815 33 300

Eposttjeneste
www.kirkens-sos.no

Kirkens SOS
ET MENNESKE Å PRATE MED
NÅR LEBET ER SØR VERST

**Solstrands
BEGRAVELSESBYRÅ A/S**

Vi ønsker å bidra til
en verdig gravferd

Tlf. 55 32 55 50
Døgnvakt

Hörn. Foss g 11 - 5087 Bergen

Alterbildene i Søreid

Søreide kirke har en ganske uvanlig utsmykning. Hein Heinesens altersmykke, som henger over alteret er uvanlig nok. Men det mest uvanlige er at alterbildet – det mest synlige kunstverket i kirken – er utskiftbart. I alt 4 bilder finnes, et for hver av kirkeårets farger. Alle er synlige i kirken til enhver tid, men på plassen bak alteret skiftes bildet i takt med kirkeårets skiftinger.

AV HANS JØRGEN MORVIK

Bildene er malt av Bjørg Hausle Bondevik, en billedkunstner med stor internasjonal anerkjennelse. Men som likevel er så lokalt forankret at hun har deltatt i menigheten i tykt og tynt helt fra starten. I inneværende periode sitter hun i Menighetsrådet.

Bjørg har sin formelle utdannelse fra kunstakademiet i Århus, så det lå kanskje i kortene at hun kom til å satse mer internasjonalt enn her i Norge?

- Nei, det var vel heller slik at da jeg kom hjem til Bergen passet jeg ikke helt inn i kunstmiljøet her. Jeg falt på en måte mellom to stoler; mellom de gamle naturalistene som stort sett malte Bergensmotiver, og de unge som stort sett drev med politisk orientert kunst. Derfor ble jeg nødt til å prøve meg utenlands.

Heldig valg

Dette var et heldig valg. Hun kom raskt med på flere store utstillinger i England. Dette var fra 1966 og utover. Hun fikk gode kritikker og mange kontakter. Fra 1968 kom hun også med på Paris-salongen. Dette ledet til flere oppdrag i Frankrike og USA, og til separatutstillinger i Biarritz og København.

Det var derfor en svært merittert kunstner som fikk oppdraget til å utsmykke Søreide kirke til åpningen i 1973. De to første bildene, det hvite og det grønne var ferdige til åpningen. Av forskjellige grunner skulle det ta over 20 år før de to siste ble laget. Men i 1996 kom det fiolette, og i 1997 det røde.

Hjemme i galleriet i Austre Solheia

KUNSTNER: Det er billedkunstner Bjørg Hausle Bondevik, bosatt på Søreide, som har malt de fire alterbildene i Søreide kirke.
Foto: Hans Jørgen Morvik

Et møte med Bjørg Hausle Bondevik

henger mange bilder. Svært forskjellige, men likevel gjenkjennelige.

- Det har vært viktig for meg å skape mitt eget uttrykk. Jeg synes det er flott at folk kan si at de lett så at det var jeg som hadde malt et bilde.

- Hvordan arbeider du?

- For det første maler jeg ikke om sommeren. Da lager jeg skisser og planlegger arbeidet for høst- og vårsemester. Når jeg setter i gang med et bilde vet jeg

alltid hva jeg skal gjøre, så det går egentlig ganske raskt. Det er ideene som styrer hva jeg maler. Jeg maler jo abstrakt. Men det er likevel ikke non-figurativt. Der er alltid en form der. Men jeg er nok mest opptatt av fargene. Av det å utnytte fargene maksimalt.

Grunnfarge

De fleste bildene har derfor en totalt dominerende grunnfarge. Best liker hun gult og blått. Men viser også frem et bilde som ser ut til å bestå av mange farger, men som hun likevel påpeker er malt med bare en brunfarge.

- Av religiøse motiver er det helst korset jeg har arbeidet med. I utallige varianter. Alle disse bildene er bygget over en bibeltekst selv om de er abstrakte. Jeg vil gjerne gi noe man kan meditere over. Noe som kan vekke tanker.

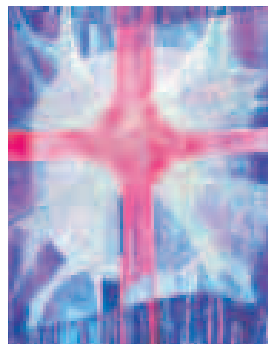
e kirke

Hvitt

BILDE FOR FESTHALVÅRET «LJOS OVER GRAV» (1973)

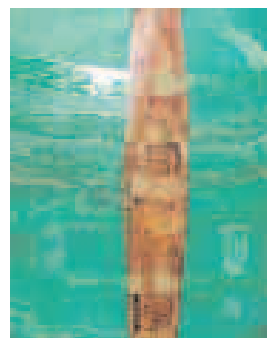
Bildet symboliserer at Guds lys fyller hele verden. Det hvite står for renhet og glede, og bildet skal gi uttrykk for seier (oppstandelsen) og håp om nytt liv.

Fiolett

BILDE FOR ADVENTS- OG FASTETID «STJERNA OG KROSSEN» (1996)

Liv og død, jul og påske knytet sammen i et bilde. På gravsteiner blir både stjerner og kors brukt. Stjerne foran fødselsdato og kors foran dødsdato. Fortellingen om vismennene som fulgte stjernen til Betlehem har gitt oss stjernen som symbol for fødsel. Jesu på Golgata har gitt oss korset som symbol på død. På bildet lyser stjernen for håpet om nytt liv over korset.

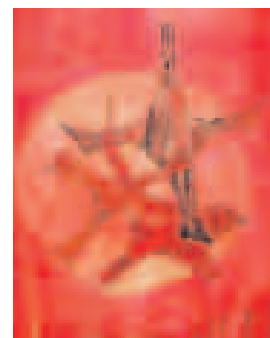

Grønt

BILDE FOR ARBEIDSHALVÅRET I KIRKEN «VINTREET» (1973)

Grønt er den fargen som er mest brukt gjennom året. Også i kirkeåret er det flest vanlige arbeidsdager. Jesus sa til disiplene sine: «Jeg er vintreet, dere er grenene.»

Vintreet er et godt symbol på hva en menighet er. Stammen er det viktigste, greinene er forskjellige og vokser i alle retninger, men alle er festet til stammen. Og uten at alle er med mangler det noe ved helheten.

Rødt

BILDE FOR PINSE OG MARTYRDAGENE «BLOD OG ILD» (1997)

Rødfargen symboliserer både lidelse, ild og kjærlighet. Kort sagt dramatisk. Ilden i bildet står for ildtungene som viste seg på disiplene pinsedagen. 3-tallet i bildet viser til at treenigheten er komplett når disiplene får Den Hellige Ånd. De skarpe kantene i bildet skal hentyde til martyrenes lidelse og død. ●

Profil

Alterbildene i Søreide kirke er store. Nå for tiden arbeider hun helst med mindre ting. Bilder som er egnet til å henge på veggen i vanlige hus. Hun er ikke så aktiv på utstillinger lengre heller. Som utstiller var hun mest aktiv fra 60-tallet til 1990. Men hun deltar fremdeles regelmessig på den Bulgarske humor- og satire biennalen!

Anstrengende

- Separatutstillinger i Norge er en temmelig anstrengende virksomhet. Det er vanskelig å få skikkelig oppfølging og PR for slikt. Nå holder jeg heller salgstutstillinger her i atelieret, så får de komme som jeg vet er interessert.

- Jarle (ektemannen) er blitt pensjonist. Du har ikke tenkt i samme baner?

- Har tenkt på det... men det skjer nok ikke frivillig... ●

Dahls Begravelsesbyrå

ESTABLERT 1929

Har også Børnegravskole og gravtjeneste i mer enn 60 år i Fusa og hele Eikerfjorden.

Etykett har gjennom årene opparbeidet en utragt erfaring som bidrar til en verdighet og stil som de mest trenger den vet å verdsette.

Dette gjør vi på de plasserte plassene, etter ønske vil vi også gjøre ut, slik man vil bli ridd og dette setv i forbindelse til gravferden.

TLF. 55 13 15 00
HELE DØGNET
APELTUNVEGEN 1, 5222 NESTUN
STOR PÅKLEDDINGSPLASS
VI KOMMER OGSÅ TIL HJEMMEKONFERANSE
 DAG / KVELD
 Utgangspunkt Kjeller Råd. Dahl privat 55 10 25 95

-Ei tiltrekkande bok

Med boka «Og ordet vart nynorsk» har professor ved Nordisk institutt, Universitetet i Bergen, Jarle Bondevik, gitt oss eit verk med stor kulturhistorisk verdi.

MELDT AV PER BARSNES

Omtale

Stofftilfanget til boka vart møysommeleg henta inn i høve hans doktorgradsarbeid, men vart til overs ved skrivinga av sjølve doktoravhandlingen. Han disputerte i 1986 på avhandlingen «Studiar i det nynorske bibelmålet». Det er difor grunn til å uttrykke stor takksemd for at han i ettertid på nytt tok tak i dette stoffet, og gjennom denne interessante boka har gjort ein så verdifull kulturarv lett tilgjengeleg for oss alle. Jarle Bondevik er ein akademikar som evnar å formidle fagkunnskapen sin på ein slik måte, at folk flest får gode lesaropplevingar. Det er ein kunst. At boka også er resultat av eit godt tverrfagleg samarbeid mellom Jarle Bondevik og kona, biletkunstnaren Bjørg Hausle Bondevik, gjer boka endå meir tiltrekkande. Hennar mange fargerike bilete av bibelske og kyrkjelege motiv, som illustrerer boka, gir boka liv på sin verdifulle måte. At arbeidet med boka dei to imellom, utover det saklege innhaldet, også har vore ei viktig samhandling i deira felles sorgprosess etter tapet av barnebarnet Jarl Totland, som døydde berre 10 månader gamal, noterer vi med stor respekt og varm medkjensle. Boka er tileigna hans minne.

Om bibelomsetjing

Boka gir ei skildring av korleis nynorsken vart grunnlagt som religiøst mål og teken i bruk i bibeltekstane. Det er ei interessant utvikling vi som lesarar her får høve til å fylgje gjennom dei bortimot 150 åra med bibelomsetjing til nynorsk.

Det blir gitt ei kort orientering om forholdet mellom grunnteksten, handskrifter på hebraisk og gresk, og det språket dei skal omsetjast til. Likeins er det interessant å få innblikk i

FORFATTER: Professor Jarle Bondevik.

FOTO: DAGEN

omsetjingsmetodar, der to hovudretningar har gjort seg gjeldande, ei ord-for-ord-omsetjing eller ei meningsomsetjing. Den siste blir også kalla ideomatisk omsetjing. Til dømes var 1938-omsetjinga ei ord-for-ord-omsetjing, medan det ideomatiske omsetjingsprinsippet hovudsakleg er lagt til grunn i 1978-utgåva av Bibelen frå Den norske Bibelselskap.

I kapitlet «Bibelomsetjing i Norden» får vi kunnskap om korleis arbeidet med å omsetje Bibelen i nabolanda våre har utvikla seg.

Tidsrommet 1850–1885 var ei banebrytande pionærtid for bibelomsetjing, og under kapitlet «Dei fyrste spirane» får vi eit interessant møte med spennande personlegdomar, som spelte ei viktig rolle i denne tidsbolken.

Imponerende bibliografi

I 1885 vedtok Stortinget at «det norske Folkesprog» skulle sidestilla med «vort almindelige Skrift- og Bogsprog» i skule og offentleg forvaltning. Parlatematrismen var innført i 1884 veit vi, og når dette vedtaket vart gjort, var Johan Sverdrup statsminister og Elias Blix kyrkjeminister. No var det gitt lovheimel for å bruke nynorsk i skule og kyrkje.

Dette formelle fundamentet måtte tolkast som ein honnør til det nynorske språkreisningsarbeidet. Dette formelle godkjenningstemplet vart nok

også ei stor inspirasjonskjelde for vidare språkreisingsarbeid, der nynorsk bibelomsetjing vart ein viktig del av biletet. Jarle Bondevik viser oss at bibelskriftene ikkje var ein verdifull byggestein berre i grunnlegginga av nynorsk som religiøst mål, men også i grunnlegginga av nynorsk som kultur mål og bruksmål.

Mot slutten av boka presenterer han ein imponerende bibliografi på heile fjorten sider over alle bibelomsetjingar til nynorsk frå 1853–2003. For å kunna gjere dette har han utført eit samalararbeid det står stor respekt av. Særleg på 1800-talet vart mange omsetjingar av korte tekstavsnitt trykte i tidsskrift og publikasjonar, som i dag er vanskeleg tilgjengelege.

Om nokon skulle sakne julegavetips til kulturmedvitne mottakarar, er boka «Og Ordet vart nynorsk» ei svært fin gåve å gi. Boka er å få kjøpt i bokhandelen. ●

Jarle Bondevik:
OG ORDET VART
NYNORSK
Soga åt den nynorske Bibelen
med bilete av
Bjørg Hausle
Bondevik

NORSK BOKREIDINGS-
LAG L/L BERGEN, 2003
ISBN 82-7834-027-7

Svenska Glas A/S
GLASS & ALUMINIUMSFASADER

Svenska Glas A/S, Apellhovvegen 33, 5222 Nesttun
Tlf. 55 13 01 80 - Fax 55 13 15 80

Døgntelefon
415 39 415

Fasader i glass og aluminium
Dører, vinduer, inngangspartier,
butikkfronter
Allt i glassmestertjenester
Døgnservice

SPAR

ÅPNINGSTIDER:
Man, fred. kl. 08.00-20.00
Lør. kl. 09.00-18.00

Blomsterdalen
Handel A/S
Telefon 55 22 63 25

Alltid lave priser www.sparkjop.no

Familjevarerhuset: Kokstad - Åsane - Strandgaten - Sotra

KNUTSEN BENSIN OG SERVICE AS

5258 Blomsterdalen - Telefon 55 22 61 84
Bensinstasjon - Autorisert bilverksted

Planter for hagen,
blomster til dagen.

BIRKELAND
HAGESENTER A/S

Ytrebygdevæien 158
5251 Søreidgrend
Telefon 55 88 83 40

Fanatorget Blomster A/S

Daglig utkjøring
Sandst. Tlf. 55 22 65 10

Autorisert rørleggemester

Arnfred Birkeli

Postboks 58, 5852 Nesttun
Telefon 94 58 60 19

EL-TUNET

STEDET FOR BELYSNING OG GAVER
EL-TUNET I BLOMSTERDALEN
HÅVARDSTUN ELEKTRISKE A/S
5258 BLOMSTERDALEN - Telefon 55 22 71 03

Hvem-hva-hvor i Fana menighet

Menighetskontoret: Tlf. 55 59 32 50 • Faks 55 59 32 59 • Epost: fana.menighet@bkf.no
Kontortid: Man-fre 09.00-13.00 • Gironummer 3411.30.76.803

Vakthavende prest

Mobil 957 50 878

Prost Per Barsnes

Telefon 55 59 32 55
Epost ..... per.barsnes@bkf.no
Telefon 55 91 56 56-p
Mobil 957 50 878

Daglig leder Inger Dahl

Telefon 55 59 32 51
Epost ..... inger.dahl@bkf.no
Telefon, privat 55 91 66 88
Mobil 95 24 44 47

Res.kap. Gunnar Nesse

Telefon 55 59 32 56
Epost ..... gunnar.nesse@bkf.no
Telefon, privat 55 22 67 36

Kapellan Eirik Mills

Telefon 55 59 32 53
Epost ..... eirik.milles@bkf.no
Mobil 90 18 50 70

Kateket Ann Elisabeth Tveit

Telefon 55 59 32 63
Epost ..... ann.elisabeth.tveit@bkf.no

Kantor Jostein Aarvik

Telefon 55 59 32 52
Epost ..... jostein.aarvik@bkf.no
Telefon, privat 55 31 48 06

Foreningssek. (KM) Mari Kristoffersen

Telefon 55 59 32 60
Epost ..... fana@kfuk-kfum.no
Mobil 95 79 64 72

Kirketjener Elisabeth R. Andersen

Telefon 55 59 32 54
Epost ..... elisabeth.r.andersen@bkf.no
Telefon, privat 55 91 68 37

Kontorfullmektig Kari Rydland

Telefon 55 59 32 50
Epost ..... kari.rydland@bkf.no

Soknerådsleder Svein Berg

Telefon, privat 55 22 80 92
Epost ..... ts.heim@online.no

Oppsynsmann Paul Martinussen

Kontortid hver dag 10.00-11.00
Telefon 55 30 81 45
Mobil 97 01 96 08

Kirkegårdsarbeidere, Fana

Telefon 55 59 32 58

UTVALGENE

Gudstjenesteutvalget

Per Erik Waaler 55 13 13 16

Undervisningsutvalget

Marit N. Iversen 55 22 74 77

Bygningsutvalget

Dag Vaala 55 10 10 52

Kulturutvalget

Midlertidig kontakt 55 59 32 50

Misjon og økumenikkutvalget

Oddny Aspenes 55 91 66 20

Økonomiutvalget

Hallstein Aadland 55 22 92 77

Ytrebygda Kyrkjelag

Arvid Grostøl 55 22 72 20

Fana KFUK-KFUM

Tor - Magne Birkeli 909 93 421

Diakoniet

Guro S. Andersen 55 91 53 44

Fana Kyrkjekor

Ingunn Skage 55 91 56 96

Søndagsskolen

Trude Hetland 55 91 67 86

Voksenlaget, KFUK-KFUM:

Inger Johanne Holst 55 22 65 35

JOLESONG

Av Torolf Henne

Frå gamalt av hadde profetane spått,
Hitned skulle koma ein himmelheims drott
Og himmelens englar som helsa Guds fred,
Forkynte at drotten var komen hit ned

Frå markene utan om byen det ber,
I retning der lyset av stjerna dei ser.
Der finn dei den hovding
dei ein gong skal sjå,
Som krossfesta Frelsar
med klungerkrans på

Ei krubba, ein stall var det lånet han fekk,
Ein klungerstrødd sti
var den veggen han gjekk.

For menneskebarn, som han elska så stort
Han døydde, og opna til livet ein port

Ser me det store som hende den gong,
Då englar forkynte med jubel og song:
At Jesus er komen, står opp i si tid,
Og at han kjem att når til morgons det lid?

Nå feirar me atter den heilage kveld,
Mens stjernene glitrar med tindrande eld
Me helsar velkomen vår himmelske bror,
Som strålar i glans over heile vår jord.

Gull - Sølv
2 fuggelige
forretninger
med godt utvalg
JUVELÉR
H. GAMS-HAUGSØEN
LAGUNEN og TORVALM. 1.

**GRAV
MINNER**

- Stor salgubulling
- Oppussing, tilføyseor
- Fagnesseig montering
- Fåmellige priser

FIKNER
NATURSTEIN AS
Utamgvm. 27, 6224 Nasitun
56 98 70 00

Langs primstaven gjennom julen:

En merkelig historie

Det er årets siste kveld. Idèt far erklærer at det er på tide å fyre av en av familiepakkene ringer det på døra. Utenfor står en magisk forsamling; en nisse, et troll og Harry Potter.

AV ELI HEGGDAL

De synger «We wish you a merry Christmas» og får sin lønn i snop. Dette er tradisjon i Bergen. Nyttårsaften er en merkelig dag, men på den gamle primstaven finnes den ikke som merkedag. Sunnmøringene vet kanskje hvorfor.

De fleste merkedagene er til minne om helgener, men primstaven bærer også med seg en fortellertradisjon fra før-kristen tid. Julefeiring den 25. desember har for eksempel med kirkepolitikk på 400-tallet å gjøre.

Den gamle hedenske festen som markerte at sola snudde, ble gitt et kristent innhold. Lange levde folkelige forestillinger og kristentro side om side.

Underjordiske og helgener

I kirkeåret markeres et nytt år allerede første søndag i advent og den fiolette alter-

duken hentes fram. Den fremholder kristenlivets dobbelthet: Et liv i anger og tro. Adventstiden bærer preg av både ettertanke og forventning. Ikke helt ulikt den samme perioden i primstaven.

Her møter vi skikker knyttet til juleforberedelser og underjordiske som skulle se til at alt ble utført riktig og til rett tid.

Lussi-natt

En kjent figur er Lussi. Denne gangen er det ikke Lucia, som led Martyrdøden i år 304, og som stadig feires med lys og bakverk, men en vette en skulle passe seg for. Lussi-natt 13. desember ble ofte regnet for å være den lengste natta i året. Den markerte starten på juleperioden og alt grovarbeid skulle være ferdig.

Var en uforsiktig og gjorde arbeid som «gikk i ring» som maling, baking og spinning kunne Lussi gjøre mye ugagn. Etter denne dagen

LUSSI-NATT: Illustrasjon fra boka «Barnas Jul» av Ingrid J. Ousland.

måtte barna passe seg for juleieia, en flokk med underjordiske som herjet mellom husene.

Tomas – en kontrollvette

Den 21. desember er Tomasmesse til minne om apostelen Tomas, men i den folkelige tradisjonen kommer Tomas med malt til juleølet. Det skulle være ferskt, for å gi friskt blod. Som Lussi var Tomas en kontrollvette. Stakkars den som ikke hadde juleveden i hus. Da kom Tomas og gjorde sitt fornødne på hoggestabben.

7 spekesild på julekvelden

Selve julaften er ikke merket av på primstaven, men det knyttes mange tradisjoner til jule natt. Da kunne en se etter varsel. Spesielt egnet var denne

natta kjærlighetsspådommer. Du kan for eksempel spise 7 spekesild på julekvelden. Så vil din tilkommende vise seg om natten og gi deg drikke.

Det er to dager som minner om julebukktradisjonen i Bergen. Fjerde dag jul er barnedagen til minne om uskyldige offer for Herodes' jakt på Jesus. - Da skal barn traktere hverandre, ble det sagt i 1867. Senere kommer 6. januar, Hellig tre kongers dag. Da gikk stjerneguttene fra hus til hus med en lysende stjerne foran seg. De framførte skuespill og sanger om de tre vise menn, og fikk penger og kaker til lønn.

Nyttårsforsetter – moderne botsgang?

Primstaven sier altså ikke noe om nyttårsaften. I stedet har dette blitt en moderne merkedag. Vi er på vei inn i noe

nytt. Denne dagen ser vi tilbake. Vi ser fram. Og vi ser vår egen utilstrekkelighet. Dagen etter skal vi slutte å røyke, trimme mer og bli et nytt og bedre menneske. Kanskje nyttårsaften blir det moderne menneskes botsgang?

På Sunnmøre mente de at den siste dagen i året var en farlig dag. Gjorde en noe viktig da, ville det mislykkes og noe forferdelig ville skje. Kanskje noe å tenke på når vi bruker noen millioner på å lyse opp en mørk vinterkveld?

Men spådommer til tross: I fjor skjedde det noe vidunderlig. Det fineste fyrverkeriet kom lenge etter at røyken hadde lagt seg. Tre svaner fløy sørover, mot en mørk og tåkelagt vinterhimmel. Det var ro, fred og forundring.

Et magisk øyeblikk. ●

Samdals
begravelsesbyrå
Ved J. Teigland, Jonsvøllsgt. 1
Tlf. 55 90 19 80
Telefoner hele døgnet.
Kommer også hjem for samtale.

Byens Trafikkskole
v/Domkirken
«Vegg i vegg med 5 videregående skoler»
i sentrum
Kontor: 55 31 07 00, kl. 08.30-16.00
Adresse: Kong Oscarsgt. 23, 5017 Bergen
Privat: Rolf Flatholm, 55 99 05 89, 970 78 787
BIL & MC

Livets gang

døpte

Sander Pedersen
Isak Espetvedt
Robin Strømlad Tennebekk
Håvard Gaustad Lyngbø
Anders Olav Sten
Kristian Grimstveit Einarsen
Marius Dressel Kjærland
Sander Emil H. Hammersland
Sivert Waatevik Saure
Eirik Haugstvedt
Eirik Hæve Holmefjord
Kaj Halvard Rognås
Ingrid Falch Andersen
Erica Vatne Tvedt
Mari Johannessen Buvik
Lisa Bontveit Seim
Marte Karin Wicklund
Mia Celine Eide
Mariell Jørgensen
Ane Kristine Liseth
Emily Nanette Smørås-Skoge
Marianne Sæle
Mathilde Jensen
Ida Vaktstjøld
Mari Mæland
Kari Ingebjørg Birkeland
Martine Møgster Aanes
Lotte Strømmen-Skage
Ulrikke Huseklepp Klevedal
Johanne Rasmussen

vigde

Geir M. Espeland – Marit Brattabø
Boy J. Kolstad – Silvia D. Hjellestad
Fredrik Bugge-Jenssen –
Charlotte Davanger
Jan G. Eriksen – Anja Helen Sandtorv
Harry Bjørkhaug – Hilde Sandvik
Kjell Ingmar Olsen – Britt Joan Olsen
Jone Håland – Hege Cecilie Bolann
Vidar Mongstad – Gitte K. Kristiansen
Christian Allers – Janniche Opheim
Geir Magne Lilleskog – Laila Auestad

døde

Rolf Johannes Aase	f. 1923
Per Westrebø	f. 1933
Einar William Johannessen	f. 1916
Magnar Velsvik	f. 1947
Lorentz Olsen	f. 1926
Rolf Henrik Eide	f. 1910
Gudveig Bjørkelund	f. 1918
Edith Engevik	f. 1913

Kalender

28. november – 1 s i advent

- 11.00 Fana. Barnas gudstjenestedag v/kap Eirik R. Mills og kateketvikar Silje Aalen. Dåp. Takkoffer til menighetens misjonsprosjekt i Mali.
- 12.30 Julemesse i menighetsenteret for Fana KFUK-KFUM.
- 17.00 Fana kulturpark. Tenning av julegran.
- 18.00 Fana. Lysmesse v/ kap. Eirik R. Mills og kateketvikar Thomas Lie Nygaard. Konfirmantene deltar. Matt 21,1-9; Jes 62,10-12; Rom 13,11-14

5. desember – 2 s i advent

- 11.00 Fana. Høymesse v/ res.kap. G.Nesse. Nattverd. Takkoffer til menighetsarb.
- 13.00 Fana. Dåpsgudstjeneste v/ res.kap. Gunnar Nesse. Takkoffer til dåpsopplæringen i Fana. Åp 1,4-8; Mal 3,17-4,2a; Luk 21,25-33
- 18.00 Fana. «Vi synger julen inn». Fana KFUK-KFUM.

12. desember – 3 s i advent

- 11.00 Fana. Høymesse v/ prost Per Barsnes. Dåp og nattverd. Offer: Menighetsarb.
- 11.00 Blomsterdalen. Høymesse v/ res.kap. Gunnar Nesse. Nattverd. Takkoffer til Det norske misjonsselskap, NMS. Matt 11,2-10; Jes 35,3-10; 1 Kor 4,1-5
- 17.00+ Fana. Den store julekonserten:
- 19.30 Se omtale inne i bladet.

19. desember – 4 s i advent

- Ingen gudstjeneste i Fana kl. 11.00. Viser til de andre kirkene i prostiet.
- 21.00 Fana. «A Service of Nine Lessons and Carols» – en julegudstjeneste etter engelsk tradisjon. Se egen annonse. Joh 1,19-27; Jes 52,7-10; Fil 4,4-7

24. desember – Julaften

- 11.00 Fana. Familiegudstjeneste v/ prost Per Barsnes. Kirkevoll strykeorkester. Takkoffer til Kirkens Nødhjelp.
- 13.30 Fana. Familiegudstjeneste v/ res.kap. Gunnar Nesse. Kirkevoll skolemusikkorps og Kirkevoll skolekor. Takkoffer til Kirkens Nødhjelp.
- 16.00 Fana. Familiegudstj. v/prost Per Barsnes. Fana Mannskor og solist Ingunn Skage. Offer: Kirkens Nødhj.
- 16.00 Blomsterdalen. Familiegudstjeneste v/ res.kap. Gunnar Nesse. Takkoffer til Kirkens Nødhjelp. Luk 2,1-14; Mi 5,1-4a
- 23.30 Fana. Julenattsgudstj. v/ prost Per Barsnes og studentprest Torbjørn Holt. Nattverd. Offer Kirkens Nødhjelp. Luk 2,1-10; Jer 23,5-6; 1 Joh 1,1-3

25. desember – Juledag

- 11.00 Fana. Høytidsgudstjeneste v/res.kap. Gunnar Nesse. Nattverd. Fana kyrkje- kor. Messingblåsere fra Fana Musikk- lag. Takkoffer til NMS. Joh 1,1-5[6-8]9-14; Jes 9,2-3.6-7; Hebr 1,1-5a

26. desember – 2. juledag

- 11.00 Fana. Ungdommens julegudstjeneste v/kap. Eirik R. Mills og prost Per Barsnes. Dåp og nattverd. Blessing og Ytrebygda Ten-Sing deltar. Kirkekaffe.
- 13.00 Fana. Dåpsgudstj. v/prost Per Barsnes. Offer til dåpsopplæringen i Fana. Matt 10,17-22; Jer 1,17-19; Apg 6,8-15

31. desember – nyttårsaften

- 23.15 Fana. Midnattsgudstjeneste v/ res.kap. Gunnar Nesse. Luk 13,6-9; Sal 103,1-4.8-12; 1 Joh 1,5-7

1. januar - Nyttårsdag

- Ingen gudstjeneste i Fana. Viser til de andre kirkene i prostiet. Luk 2,21; Jes 43,1-3a; Apg 4,8-12

2. januar – Kristi åpenbaringsdag

- 11.00 Fana. Høymesse v/ kap. Eirik R. Mills. Dåp og nattverd. Takkoffer. Kirkekaffe. Matt 2,1-12; Jes 60,1-6; Ef 3,1-6

9. januar – 1 s e Kristi åpenbaringsdag

- 11.00 Fana. Dåpsgudstjeneste v res.kap. Gunnar Nesse. Takkoffer til dåpsopp- læringen i Fana.
- 11.00 Blomsterdalen. Høymesse v/ prost Per Barsnes. Nattverd.
- 13.00 Fana. G 13. v/ res.kap. Gunnar Nesse. Nattverd. Kirkekaffe, menighetens julefest etter gudstjenesten. Matt 3,13-17; Jes 42,1-4; Kol 1,15-20

16. januar – Vingårdssøndagen

- 11.00 Fana. Familiens misjonsgudstj. v/kap. Eirik R. Mills. Dåp. Offer: menighetens misjonsprosjekt i Mali. Kirkekaffe. Matt 20,1-16; Jer 9,23-24; 1 Kor 9,24-27

23. januar – Såmannssøndagen

- 11.00 Fana. Høymesse v/prost Per Barsnes. Dåp og nattv. Offer: Bibelselskapet. Kirkekaffe. Luk 8,4-15; Jes 55,10-11; 1 Kor 1,20-25

Annet som skjer i kirken

Mandag 29. november

- 19.00 Adventkonsert. Kirkevoll skolemusikkorps i samarbeid med Fana musikklag.

Tirsdag 7. desember

- 19.30 Konsert. Kaland/Lysefjorden Musikk lag, Os Blandakor, Bergen Politiork.

Torsdag 9. desember

- 19.00 Julekonsert. Kirkevoll skolekors aspirantkor, Kirkevoll skolekor og Kirkevoll skolekors ungdomskor. Orgel: Jostein Aarvik.

Fredag 10. desember

- 18.00 Julekons. Jernbanens Musikkorps Bergen og Musikkorpset Hordablås.